

Arkadiusz Borek, „Konsystorz kaliski w pierwszej połowie XVI wieku: organizacja i funkcje”

Streszczenie w języku polskim

Rozprawa „Konsystorz kaliski w pierwszej połowie XVI wieku: organizacja i funkcje” autorstwa Arkadiusza Borka dzieli się na siedem rozdziałów.

Rozprawa zaczyna się od wstępu, na początku którego zarysowano podstawowe założenia pracy. Jej zakres problemowy obejmuje działalność okręgowego konsystorza kaliskiego w pierwszej połowie XVI w. Konsystorze były sądami i urzędami kościelnymi, na których czele stali oficjałowie mianowani przez lokalnych ordynariuszów. Instytucje te są interesującym obiektem badań, ponieważ stanowią przykład elementu rozbudowanej biurokracji Kościoła katolickiego, przy czym konsystorze były szczególnie blisko ogółu społeczeństwa i istotnie ingerowały w relacje międzyludzkie. Celem badawczym przeprowadzonych w pracy analiz jest określenie roli konsystorza kaliskiego w strukturze Kościoła katolickiego z uwzględnieniem jego autonomii, dynamiki zachodzących w nim zmian i stabilności organizacji wewnętrznej. Druga część wstępu jest poświęcona literaturze przedmiotu. Za początek zainteresowania historyków zagadnieniem oficjałów i konsystorzy uznaje się studium P. Fourniera z 1880 r. Od tego czasu literatura zarówno europejska, jak i polska wzbogaciła się o wiele prac, skupionych przeważnie na różnych przejawach działalności pojedynczych trybunałów. W historiografii polskiej za klasyczne uznaje się teksty A. Vetulaniego z lat trzydziestych XX w. Na szerszą skalę badania rozwinęły się jednak dopiero po drugiej wojnie światowej – najpierw wśród kanonistów związanych z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim (przede wszystkim W. Wójcik, P. Hemperek), a od lat dziewięćdziesiątych szczególnie rozwijają je mediewiści (przede wszystkim I. Skierska, A. Gąsiorowski, E. Knapik, A. Kozak). W ramach przedstawienia literatury poruszano również problematykę prac edytorskich bazujących na aktach sądowych, skupiając się na edycjach cyfrowych. Kolejna część wstępu została poświęcona omówieniu podstawy źródłowej pracy, którą są akta spraw konsystorza kaliskiego. Ich zespół jest obecnie przechowywany w Archiwum Diecezjalnym we Włocławku. Główny korpus źródeł stanowi pięć ksiąg konsystorza kaliskiego z lat 1504–1540 o sygnaturach 129, 1210, 1211, 1212, 1213. Zostały one opublikowane w Internecie w postaci edycji cyfrowej „Księgi konsystorza kaliskiego 1504–1540” (<https://atlasfontium.pl/ksiegi-konsystorza-kaliskiego-1504-1540/>) pod redakcją autora rozprawy. Wiadomości z wymienionych tomów uzupełniają księgi wcześniejsze i późniejsze: 128, 1213a, , 1214, 1215, 1217, 1218, a także księga 121 z zeznaniami świadków. Spoza zasobu Archiwum Diecezjalnego we Włocławku wykorzystano rękopis o sygnaturze 5503 przechowywany w Bibliotece PAN/PAU – wytworzony w kancelarii konsystorza kaliskiego, ale oddzielony od jego zasobu jeszcze w badanej epoce. Kwerenda archiwalna do pracy objęła też akta konsystorza gnieźnieńskiego przechowywane w Archiwum Archidiecezjalnym w Gnieźnie, które pokrywały się chronologicznie z głównymi

tomami z zasobu trybunału kaliskiego. Ponieważ praca opiera się w największym stopniu na wspomnianej edycji, we wstępie przedstawiono jej główne założenia, a szczególnie model danych służący do zbierania i przechowywania informacji z ksiąg konsystorskich. Przy przygotowywaniu rozprawy konieczne okazało się istotne rozbudowanie bazy danych powstałej w wyniku wcześniejszych prac edytorskich. Te modyfikacje również omówiono. Przebudowa ta miała na celu uzyskanie zasobu danych pozwalającego na analizę działalności konsystorza kaliskiego metodami statystycznymi, które stanowią podstawę dużej części przeprowadzonych w pracy badań. Analizy kwantytatywne przeprowadzono na zapiskach z lat 1501/1504–1540. Przy analizach jakościowych sięgano także do materiału z szerszego zakresu chronologicznego co pozwoliło na czytelniejsze rozpoznanie pewnych zjawisk. Wstęp zamyka przedstawienie konstrukcji pracy.

Drugi rozdział pracy zatytułowany „Sądownictwo kościelne w Polsce” jest poświęcony szerszym ramom działalności konsystorza kaliskiego jako instytucji. Jej pierwszy podrozdział dotyczy kompetencji sądów kościelnych w Polsce i skupia się na przedstawieniu ogólnych ram jurysdykcji kościelnej (którą w danej diecezji najpełniej realizował miejscowy ordynariusz) określonej głównie przez *ratione personae* i *ratione materiae*. Duża część tego rozdziału jest poświęcona zreferowaniu sporów o zakres kompetencji sądownictwa kościelnego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem napięć, które rozpoczynają się w końcu XV w. i znajdują finał w drugiej połowie XVI w. w postaci pozbawienia sądów kościelnych możliwości realnej egzekucji ich wyroków, co ograniczyło znaczenie sądów kościelnych w Polsce. Drugi podrozdział przedstawia ogólnie instytucję oficjałów biskupich jako narzędzia realizacji jurysdykcji sądowej ordynariuszy. W takim znaczeniu oficjałowie pojawili się w Europie pod koniec XII w. a w połowie następnego stulecia wprowadzono ich w diecezjach polskich. Omówiono rozwój oficjałatów w Polsce – pojawienie się oficjałów stołecznych i podział diecezji na oficjałaty okręgowe. Osobny problem stanowi wykształcenie się instytucji konsystorzy, rozumianych jako urzędy sądowe i notarialne skupione wokół oficjałów. Ich rozwój jest późniejszy niż pojawienie się oficjałów. Część podrozdziału poświęcono kontrowersjom istniejącym w polskiej literaturze, które dotyczą statusu władzy sądowej oficjałów – czy posiadali oni władzę zwyczajną, czy delegowaną oraz co miało determinować możliwości apelacji od ich wyroków. Na końcu tego podrozdziału zaprezentowano znane z literatury wiadomości o piętnastowiecznym oficjalacie kaliskim. Ostatni podrozdział został poświęcony przedstawieniu procesu kanonicznego. Omówiono w nim jego przebieg i charakterystykę. Jego znajomość jest niezwykle istotna dla zrozumienia zasad działalności konsystorza, a szczególnie treści wytworzonych przez niego akt. To właśnie kolejne etapy procesu kanonicznego stanowią główną treść ksiąg, zaś terminologia procesu pozwala zrozumieć akcje stron, które stanęły przed oficjałem.

Trzeci rozdział pracy, „Dokumentacja konsystorska”, został poświęcony produkcji piśmienniczej konsystorza i jej charakterystyce. Na początku rozdziału omówiono tę część

piśmiennictwa, która nie dotrwała do naszych czasów, a najpełniej dokumentowała procesy prowadzone przed oficjałem. Chodzi tu o pisma doraźne wytwarzane w trakcie procesów sądowych (papiery spraw) oraz bezpośrednio protokoły posiedzeń. Roli protokołów nie pełniły akta spraw, które są podstawowym zachowanym efektem działalności piśmienniczej kancelarii konsystorskiej. Z przeprowadzonych badań wynika również, że konsystorskie akta spraw, przy dominacji zapisów z działalności sądu i urzędu konsystorskiego, rejestrowały także aktywność innych urzędów kościelnych. Z kolei analiza pojedynczych spraw wykazała, że akta nie informują o pełnym przebiegu procesu, a jedynie o wybranych etapach, o czym decydowali sędzia i strony sporu. Zawartość ksiąg pozwoliła też na porównanie pod względem obciążenia pracą badanej instytucji z innymi konsystorzami w Polsce. Konsystorz kaliski należał prawdopodobnie do grupy największych konsystorzy okręgowych, ustępując jedynie instytucjom centralnym (konsystorzą generalnym).

„Ramy przestrzenne i czasowe działalności konsystorza” to czwarty rozdział rozprawy, który obejmuje zagadnienia składające się na podstawową charakterystykę działalności tej instytucji – terytorium, na którym działała, i czysto praktyczną organizację jej prac. Pierwszy podrozdział poświęcony jest terytorium, które podlegało oficjałowi kaliskiemu, a które określane jest oficjatem. Przedstawiono jego granice, które były identyczne z granicami archidiakonu kaliskiego. W rozdziale znalazły się także podstawowe informacje o sieci osadniczej tego regionu oraz instytucjach kościelnych na jego terenie wraz z ich krótką charakterystyką. Drugi podrozdział omawia rytm pracy konsystorza. Ten aspekt zarówno w ujęciu rocznym, jak i tygodniowym był normowany przez przepisy ogólne prawa kanonicznego, a także przez miejscowy zwyczaj. W przypadku tego drugiego, na rytm pracy konsystorza widoczny jest wpływ ordynariusza jako zwierzchnika. Analiza miejsca działalności konsystorza kaliskiego w trzecim podrozdziale wykazała, że praktyki tej instytucji odpowiadały ogólnopolskiej normie – budynkiem pracy sądu był dom aktualnego oficjała kaliskiego. Większe zróżnicowanie w tym względzie występowało w kwestii rejestracji spraw niespornych.

Piąty rozdział pracy „Oficjał kaliski” jest w całości poświęcony urzędowi oficjała kaliskiego, jako najważniejszemu elementowi w konsystorzu kaliskim – to właśnie wokół niego była ukonstytuowana cała instytucja. Pierwszy podrozdział omawia podstawowe cechy urzędu oficjałów kaliskich i nominacji na niego w pierwszej połowie XVI w. Znaczna część tej sekcji skupia się na polityce personalnej arcybiskupów gnieźnieńskich względem omawianego urzędu. Badanie tego aspektu wymagało bliższego przyjrzenia się osobom kolejnych oficjałów kaliskich z badanego okresu. W efekcie udało się wypracować propozycję dwóch modeli nominacji oficjałów kaliskich. Ze względu na małą liczbę wzmianek, niewiele miejsca poświęcono problemowi oficjałom sede vacante. Prócz tego omówiono zagadnienia techniczne związane z funkcjonowaniem tego urzędu: charakter władzy, tytułaturę, pieczęć, formalne aspekty nominacji i wynagrodzenie. Drugi podrozdział zajmuje się kompetencjami oficjałów kaliskich. Badaniu poddano treść dokumentów nominacyjnych, przedstawiając różnice w *ratione valoris*

i *ratione materiae* kolejnych nominacji oficjałów. Analizie statystycznej poddano zaś fluktuacje w liczbie spraw wprowadzanych przed trybunał oficjała w poszczególnych latach oraz typy tych spraw (definiowane tutaj przez przedmiot danej sprawy). Te zabiegi pozwoliły uchwycić czynniki wpływające na treść spraw toczonych w konsystorzu, zmian tej treści w czasie i realne znaczenie dokumentów nominacyjnych. Stwierdzono również, że działalność sądowa oficjałów kaliskich skupiała się na zagadnieniach majątkowych. W analizie czasowej widoczne są też pewne nieduże zmiany po 1520 r., które, być może, należy wiązać z narastającym sporem politycznym wokół sądownictwa kościelnego. Trzeci podrozdział tej części dotyczy z kolei relacji oficjała i konsystorza kaliskiego z innymi elementami systemu sądowniczego Kościoła katolickiego. Treść wykorzystanych akt konsystorskich spowodowała, że dotyczy on głównie kontaktów z arcybiskupem gnieźnieńskim, bezpośrednim zwierzchnikiem i mocodawcą oficjała kaliskiego. Zwrócono szczególną uwagę na dwie instytucje znane ówczesnej praktyce prawnej, które pozwalają na uchwycenie pozaapelacyjnego przepływu spraw między sądami – remisje (odesłania spraw do innego trybunału) i sądy komisaryczne (sądy powoływane ad hoc do konkretnej sprawy). Analizy wykazały dużą zależność i właściwie stałą kontrolę ordynariusza nad pracami konsystorza. Na bazie gnieźnieńskich akt konsystorskich przebadano relację między konsystorzem kaliskim a stojącym wyżej w hierarchii sądowej konsystorzem gnieźnieńskim. Odnotowano również obecność w aktach konsystorskich kaliskich archidiakona i lokalnego synodu jako instytucji zajmujących się dyscyplinowaniem duchowieństwa.

Szósty rozdział rozprawy „Obsługa konsystorza i petentów” poświęcony jest urzędom i funkcjom występującym w konsystorzu kaliskim – a więc różnym rolom sądowym, które pozwalały na działanie konsystorza i wspierały pojawiających się w nim petentów. Pierwszy podrozdział dotyczy pisarzy konsystorskich. Początek rozdziału poświęcony jest zagadnieniu rozpoznania ilościowego i jakościowego udziału poszczególnych osób w wytwarzaniu akt spraw konsystorza kaliskiego. Był to punkt wyjścia do opisanie grupy notariuszy akt, którzy byli odpowiedzialni za prowadzenie kancelarii i ksiąg konsystorskich. Była to funkcja, którą pełniła w danym momencie jedna osoba. Zajęto się też problemem obecności notariuszy publicznych przy konsystorzu kaliskim. Podjęto też próbę oceny dochodowości funkcji notariusza akt konsystorza kaliskiego. Kolejne podrozdziały dotyczą funkcji surogata (zastępcy oficjała w prowadzeniu rozpraw), audytora i asesora (zastępców oficjała do konkretnych czynności prawnych i doradców), instygatora (oskarżyciela z urzędu w sprawach *ex officio*), egzekutora (wykonawcy poleceń władz kościelnych, szczególnie pozwów), świadków akcji prawnych (obecnych na posiedzeniach sądu) i prokuratorów (reprezentantów stron i interesantów w konsystorzu). W podrozdziale poświęconym instygatorowi przeanalizowano sprawy prowadzone z urzędu jako ściśle związane z tą funkcją. Ponieważ wymienione funkcje są różnie reprezentowane w wykorzystanym materiale źródłowym, stawiano wobec nich różne pytania badawcze. W każdym jednak przypadku starano się ocenić poziom zinstytucjonalizowania

danej funkcji. Przeważnie okazywało się, że obok siebie istniała z jednej strony tendencja do uzawodowienia lub stabilizacji danej funkcji a z drugiej strony jej doraźne wykonywanie.

Pracę zamyka podsumowanie. Na jego początku opisano dzieje konsystorza kaliskiego w pierwszej połowie XVI w., które wyłaniają się na podstawie przeprowadzonych wcześniej analiz. Oceniono też dynamikę zachodzących w nim zmian. W dalszej części podsumowano zależności konsystorza kaliskiego od arcybiskupa, znaczenie konsystorza w całym systemie sądownictwa kościelnego i działalność poszczególnych funkcji z perspektywy stabilności wewnętrznej omawianej instytucji.

Słowa kluczowe w języku polskim

konsystorz kaliski, diecezja gnieźnieńska, sądownictwo kościelne, prawo kanoniczne, Kalisz, duchowieństwo, XVI wiek

The Kalisz Consistory in the First Half of the 16th Century: Organization and Functions

Streszczenie w języku angielskim

The dissertation "The Kalisz Consistory in the First Half of the 16th Century: Organization and Functions" by Arkadiusz Borek is divided into seven chapters.

The dissertation begins with an introduction, outlining the fundamental premises of the work. Its thematic scope covers the activities of the Kalisz local consistory in the first half of the 16th century. Consistories were church courts and offices led by officials appointed by local bishops. These institutions are an interesting subject of study, exemplifying the extensive bureaucracy of the Catholic Church while remaining closely connected to society at large and significantly shaping interpersonal relationships. The research goal of the analyses conducted in the work is to determine the role of the Kalisz consistory within the Catholic Church's structure, taking into account its autonomy, the dynamics of its changes, and the stability of its internal organization. The second part of the introduction is dedicated to the literature on the subject. Historians' interest in officials and consistories is traced back to P. Fournier's 1880 study. Since then, both European and Polish literature have been enriched by numerous works, primarily focusing on various aspects of the activities of individual tribunals. In Polish historiography, the classical texts are considered to be those by A. Vetulani from the 1930s. However, research expanded more significantly only after World War II – initially among canonists associated with the Catholic University of Lublin (notably W. Wójcik, P. Hemperek), and from the 1990s, medievalists (notably I. Skierska, A. Gąsiorowski, E. Knapke, A. Kozak) advanced this work further. The literature review also addresses editorial work based on court records, focusing particularly on digital editions. The next section of the introduction discusses the primary source

basis of the dissertation: the records of cases from the Kalisz consistory, which are currently preserved in the Diocesan Archive in Włocławek. The main body of sources comprises five books from the Kalisz consistory dated 1504–1540, with reference codes 129, 1210, 1211, 1212, 1213. These have been published online as the digital edition “The Books of the Kalisz Consistory 1504–1540” (<https://atlasfontium.pl/ksiegi-konsystorza-kaliskiego-1504-1540/>), edited by the author of this dissertation. Information from these volumes is supplemented by earlier and later books: 128, 1214, 1213a, 1215, 1217, 1218, and book 121, containing witness testimonies. Additionally, a manuscript with reference code 5503, stored in the PAN/PAU Library and originally produced by the Kalisz consistory but separated from its collection during the period under study, was used. Archival research also included records of the Gniezno consistory, housed in the Archdiocesan Archive in Gniezno, which overlap chronologically with the main volumes from the Kalisz tribunal collection. Since the work relies primarily on the aforementioned digital edition, the introduction outlines its main principles, particularly the data model for collecting and storing information from consistory records. Preparing the dissertation required significant expansion of the database developed from earlier editorial work, which is also discussed. This restructuring aimed to create a dataset enabling statistical analysis of the Kalisz consistory's activities, forming the basis for much of the research conducted in the work. Quantitative analyses were performed on entries from 1501/1504–1540. For qualitative analyses, a broader chronological range of material was used, allowing for clearer identification of certain phenomena. The introduction concludes with an outline of the dissertation's structure.

The second chapter of the dissertation, titled "Ecclesiastical Jurisdiction in Poland" addresses the broader framework of the Kalisz consistory as an institution. The first subsection discusses the competencies of church courts in Poland, focusing on the general scope of ecclesiastical jurisdiction (most fully exercised by the local ordinary in each diocese) defined primarily by *ratione personae* and *ratione materiae*. A significant portion of this chapter is dedicated to the disputes over the scope of church jurisdiction in Poland, with special attention to the tensions that began in the late 15th century and culminated in the second half of the 16th century, when church courts were deprived of the power to enforce their rulings effectively, thus limiting the significance of ecclesiastical courts in Poland. The second subsection provides an overview of the institution of episcopal officials as instruments of judicial jurisdiction under the ordinaries. In this capacity, officials appeared in Europe in the late 12th century and were introduced in Polish dioceses by the mid-13th century. This section discusses the development of officials' offices in Poland, the emergence of central officials, and the division of dioceses into regional officials' jurisdictions. An additional issue is the development of consistories as judicial and notarial offices centered around officials, which appeared later than the officials themselves. Part of the subsection is devoted to debates in Polish scholarship concerning the status of officials' judicial authority – whether they wielded ordinary or delegated power – and the criteria governing appeals against their decisions. At the end of this subsection, the literature's findings

on the 15th-century Kalisz consistory are presented. The final subsection addresses the canon law trial process, discussing its stages and characteristics. Understanding this process is essential for comprehending the functioning principles of the consistory and, in particular, the content of its records. It is the successive stages of the canonical process that make up the main content of the books, while the terminology of the process allows one to understand the actions of the parties who stood before the official.

The third chapter of the dissertation, "Consistory Documentation" is devoted to the writing and documentation produced by the consistory and its characteristics. The chapter begins by discussing the part of the documentation that has not survived to our time but once provided the most complete records of proceedings before the official. This includes temporary documents produced during court proceedings (cause papers) and the direct minutes of sessions. The minutes were not the same as the *acta actorum*, which form the primary surviving documentation from the consistory chancellery. Research findings indicate that, while the *acta actorum* primarily record court and office activities of the Kalisz consistory, they also document the activities of other church institutions. An analysis of individual cases further reveals that the files do not capture the full course of the proceedings but only selected stages, as determined by the judge and the disputing parties. The contents of the books also allowed for a comparison of the workload of the studied institution with that of other consistories in Poland. The Kalisz consistory likely ranked among the largest local consistories, second only to central institutions (general consistories).

"The Spatial and Temporal Framework of the Consistory's Activities" is the fourth chapter of the dissertation, covering topics that form the foundational characteristics of the institution's activities – namely, the territory in which it operated, and the practical organization of its work. The first subsection is devoted to the territory under the jurisdiction of the Kalisz official, known as the officialate. Its boundaries, identical to those of the Kalisz archdeaconry, are described along with basic information about the settlement network in the region and the church institutions present there, each briefly characterized. The second subsection discusses the consistory's work rhythm. This rhythm, both annually and weekly, was regulated by general canon law provisions as well as by local customs, the latter influenced by the ordinary's authority as supervisor. An analysis of the location of the Kalisz consistory's activities in the third subsection reveals that the practices of this institution aligned with general standards – the court's sessions took place in the home of the current Kalisz official. Greater variation was observed, however, in the registration of non-contentious matters.

The fifth chapter, "The Kalisz Official", is entirely dedicated to the office of the Kalisz official, the central figure around whom the Kalisz consistory was constituted. The first subsection discusses the basic features of the office of Kalisz officials and appointments to it in the first half of the 16th century. A significant portion of this section examines the personnel

policies of the archbishops of Gniezno with regard to named office, requiring a closer look at the individuals who served as Kalisz officials during the period under study. As a result, two models of appointment for the Kalisz official were proposed. Due to limited records, the topic of officials appointed *sede vacante* is only briefly addressed. Additionally, technical aspects related to the functioning of the office – such as the nature of authority, titles, seals, formalities of appointment, and remuneration – are discussed. The second subsection deals with the competencies of Kalisz officials, analyzing the contents of appointment documents to highlight variations in *ratione valoris* and *ratione materiae* across successive appointments. Statistical analyses were conducted on the fluctuations in the number of cases submitted to the official tribunal in each year, as well as the types of these cases (defined here by the subject matter of the case). These analyses helped capture the factors influencing the content and evolution of cases handled by the consistory, as well as the practical significance of the appointment documents. It was found that the judicial activities of Kalisz officials focused primarily on property-related issues. Some minor changes after 1520, likely linked to growing political conflicts around church jurisdiction, were also observed in the temporal analysis. The third subsection explores the relationship between the Kalisz official and consistory and other components of the Catholic Church's judicial system. Due to the content of consistory records, this section mainly examines interactions with the Archbishop of Gniezno, the official's direct superior. Special attention is given to two practices in contemporary legal operations that facilitated non-appellate case transfers between courts: remissions (referrals to another tribunal) and commissary courts (courts convened *ad hoc* for specific cases). Analyses revealed substantial dependence on and consistent oversight by the ordinary over the consistory's activities. Using records from the Gniezno consistory, the relationship between the Kalisz consistory and the higher-ranking Gniezno consistory was also examined. Additionally, the presence of the archdeacon and the local synod in Kalisz consistory records highlights these institutions' role in clergy discipline.

The sixth chapter of the dissertation, titled "Handling consistory and petitioners" focuses on the offices and functions present in the Kalisz consistory – specifically, the various judicial roles that facilitated the operation of the consistory and supported the petitioners who approached it. The first subsection addresses the consistory scribes. The chapter begins with a quantitative and qualitative assessment of the involvement of specific individuals in the creation of records for the Kalisz consistory. This served as a starting point for describing the group of act notaries responsible for managing the office and consistory books, a role typically held by one person at any given time. The chapter also examines the presence of public notaries at the Kalisz consistory and attempts to evaluate the profitability of the role of consistory act notary. Subsequent subsections discuss the functions of the surrogate (the official's deputy in conducting hearings), auditor and assessors (the official's substitutes for specific legal actions and advisors), instigator (the prosecuting officer in *ex officio* cases), executor (the enforcer of ecclesiastical authority orders, particularly summonses), witnesses to legal actions (present at

court sessions), and procurators (representatives of the parties and petitioners in the consistory). In the subsection dedicated to the instigator, cases conducted ex officio that were closely related to this function are analyzed. Given that the aforementioned roles are represented differently across the source material used, various research questions were posed regarding each. However, in each case, efforts were made to assess the level of institutionalization of the specific function. It was generally found that, on one hand, there was a tendency toward the professionalization or stabilization of a given function, while on the other, there was the ad hoc execution of the role.

The work concludes with a summary. At the beginning, it outlines the history of the Kalisz consistory in the first half of the 16th century, based on the analyses conducted earlier. The dynamics of the changes occurring within it are also evaluated. Furthermore, the summary highlights the dependencies of the Kalisz consistory on the archbishop, its significance within the overall ecclesiastical judicial system, and the roles of individual functions from the perspective of the internal stability of the discussed institution.

Słowa kluczowe w języku angielskim

Kalisz Consistory, Gniezno Diocese, Ecclesiastical Judiciary, Canon Law, Kalisz,
Clergy, 16th Century